

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหประชาชาติ (The United Nations) เป็นองค์การระหว่างประเทศของรัฐเอกราช ได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1945 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้สิ้นสุดลง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การเคารพในหลักความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรโลก ตลอดจนการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในวันที่ 14 ธันวาคม 1955 ลาวเป็นประเทศที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่อยู่ในฐานะประเทศยากจนหนึ่งใน 20 ประเทศของโลก นับตั้งแต่ได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1975 ก็ตกอยู่ในภาวะการทำสงครามกลางเมืองมาโดยตลอดจึงไม่มีโอกาส ในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ลาวมีประชากรน้อยและเศรษฐกิจล่าช้าลงไม่เพียงแต่จะไม่มีเงินออมสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในการบริหารประเทศ ดังนั้นรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต เวียดนาม และจีน เหมือนอย่างในอดีตที่รัฐบาลลาวเคยอาศัยเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส จากปี ค.ศ. 1975 - 1990 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต้องพึ่งพาความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการเงินจาก สหภาพโซเวียต กลุ่มประเทศโคมีคอน จีน และจากองค์การสหประชาชาติ และประเทศยุโรปตะวันตก ประเทศจึงสามารถพัฒนาเศรษฐกิจบางส่วนได้

การที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากองค์การสหประชาชาติและจากประเทศตะวันตก ในขณะที่เวียดนามและกัมพูชาไม่ได้รับ เนื่องจากผู้นำสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรงกับประเทศตะวันตกในสงครามเย็น และพยายามรักษาความสัมพันธ์กับประเทศตะวันตกและองค์การสหประชาชาติ ที่ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่ลาว ดังนั้นจึงปรากฏว่า ลาวสามารถกู้เงินจากธนาคาร โลกได้โดยเฉลี่ยปีละ 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสวีเดน ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ในการพัฒนาถนน โรงพยาบาล ระบบการประปา ระบบการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่สำคัญ

ความช่วยเหลือจากหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ และประเทศตะวันตกได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวดำเนินนโยบายเปิดประเทศตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” ในปีค.ศ.1986 และประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เรียกว่า “กลไกเศรษฐกิจใหม่” ทั้งนี้โดยเงินช่วยเหลือจากแหล่งต่างๆ ของหน่วยงานองค์การสหประชาชาติ และประเทศตะวันตกได้เพิ่มขึ้นจากปีละประมาณ 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในต้นทศวรรษที่ 1980 เป็นจำนวนกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี ค.ศ.1988-1989<sup>1</sup> เนื่องจากการดำเนินนโยบายสร้างความร่วมมือกับประเทศตะวันตกมากขึ้น

นอกจากนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975-1990 สหภาพโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในรูปของเงินกู้เฉลี่ยปีละ 41 ล้านดอลลาร์ และเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าเฉลี่ยปีละ 3.2 ล้านดอลลาร์ รวมมูลค่าของเงินกู้ทั้งหมด 715 ล้านดอลลาร์ และเงินให้เปล่าทั้งหมด 48 ล้านดอลลาร์<sup>2</sup> (ในปี ค.ศ.1991 1 ดอลลาร์เท่ากับ 1.85 USD) ความช่วยเหลือของสหภาพโซเวียตต่อลาวได้ลดน้อยลงร้อยละ 60 ในปี ค.ศ. 1990 และยุติลงในปี ค.ศ.1991 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงจำเป็นต้องหันไปหาความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อทดแทนความช่วยเหลือของโซเวียต และกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ที่ขาดไป

การหันมารับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ และประเทศตะวันตกทำให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขขององค์กรอย่างเช่น องค์การเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ธนาคารโลก (World Bank) และโครงการเพื่อการพัฒนาทางองค์การสหประชาชาติ และประเทศผู้ให้ อย่างเช่น กลุ่มประเทศประชาคมยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย ที่เรียกร้องให้รัฐบาลลาวต้องปฏิรูประบบเศรษฐกิจไปสู่ระบบกลไกตลาด ปรับปรุงคุณภาพของผู้บริหารและข้าราชการ ให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ขยายกิจการรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนแก่เอกชน สร้างสถานะแวดล้อมของประเทศให้ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี

ผลจากความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้องค์การสหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ให้เงินทุน

<sup>1</sup> สีดา สอนศรี, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538), หน้า269-270.

<sup>2</sup> สีดา สอนศรี, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: นโยบายต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2538), หน้า269-270.

สนับสนุนโครงการพัฒนาและการช่วยเหลือด้านวิชาการแก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของลาวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ประเทศลาวภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีค.ศ. 1975 รัฐบาลได้พยายามอย่างยิ่งในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ระบบสังคมนิยม ด้วยความมุ่งหวังว่าจะสามารถนำพาประเทศซึ่งเป็นประเทศสังคมเกษตรกรรมที่ล้าหลัง ข้ามขั้นตอนแห่งทุนนิยมไปสู่สังคมนิยมได้โดยทันที ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหาอย่างมาก ท้ายที่สุดในปีค.ศ. 1986 ในการประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ 4 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ตัดสินใจปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศครั้งประวัติศาสตร์ ด้วยการพลิกนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมสู่ระบบกลไกตลาด หรือที่เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Thinking) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

จากการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศ ตลอดจนการปรับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา งานวิจัยนี้จึงมุ่งทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของลาว ตลอดจนความร่วมมือระหว่างรัฐบาลลาวกับองค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาประเทศตามแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจ

## 1.2 สมมุติฐาน

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในการพัฒนาประเทศ เป็นผลมาจากการเปลี่ยนนโยบายในการพัฒนาประเทศ จากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจระบบสังคมนิยมสู่ระบบกลไกตลาด หรือที่เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Thinking)

## 1.3 กรอบความคิดในการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ลาวกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ” (กรณีศึกษาความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ค.ศ. 1990-2005) ผู้เขียนทำการวิเคราะห์โดยมีกรอบความคิดสำคัญที่นำมาใช้ตอบประเด็นปัญหา และพฤติกรรมต่างๆ คือ แนวความคิดเกี่ยวกับ โครงสร้าง (Structure) และแนวความคิดเกี่ยวกับ โลกาภิวัตน์ (globalization) ดังนี้

แนวความคิดเรื่องโครงสร้าง (Structure) ในที่นี้หมายถึงการทำให้เป็นระเบียบ (Ordering) หรือ การจัดระเบียบ (Arrangement) ของส่วนต่าง ๆ ของระบบและในความคิดของ K.N. Waltz โดยเฉพาะในหนังสือของเขาที่ชื่อ “ทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ” ซึ่งตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1979 ในบทที่ 5 และ 6 นั้นเห็นว่า โดยส่วนใหญ่แล้วข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างของระบบโลก (Structural Constraints of the Global System) จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของรัฐ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ระหว่างประเทศ (International Outcome) ได้มากกว่าเมื่อเทียบกับคุณสมบัติของหน่วยย่อยเฉพาะหนึ่งๆ

ตามคำกล่าวของ Waltz นั้นระบุว่า “โดยการวาดภาพระบบการเมืองระหว่างประเทศทั้งหมดในระดับโครงสร้าง (Structural) และระดับหน่วยประกอบว่ามีทั้งที่แตกต่างกันและเชื่อมโยงกัน”<sup>3</sup> โครงสร้างระหว่างประเทศ (International Structure) เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐทั้งหลาย และขณะเดียวกันก็วางข้อจำกัดมิให้รัฐต่าง ๆ กระทำการบางอย่าง แต่ขณะเดียวกันก็ผลักดันรัฐต่าง ๆ ให้กระทำการบางอย่าง กล่าวอีกในหนึ่งก็คือ “โครงสร้าง” เป็นผู้วางกรอบและวางข้อจำกัดในเรื่องความสัมพันธ์ทางการเมืองของหน่วยประกอบต่าง ๆ (Component Units) ระบบยังคงเป็นอนาธิปไตย (Anarchy) และหน่วยต่าง ๆ (Units) ก็ยังคงถือว่ามีอิสระ แต่ความเป็นอิสระก็ถูกจำกัดโดยโครงสร้างของระบบใหญ่ เช่น โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศที่แบ่งโลกออกเป็น 2 ค่าย คือ ค่ายโลกเสรีกับค่ายคอมมิวนิสต์ได้มีผลต่อการวางกรอบและข้อจำกัดของพฤติกรรมของรัฐในแต่ละค่าย และเมื่อโครงสร้างใหญ่เปลี่ยนแปลงไปก็จะมีผลทำให้พฤติกรรมของรัฐเปลี่ยนแปลงไป และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

แนวความคิดโลกาภิวัตน์ (Globalization) โลกาภิวัตน์ (globalization) หมายถึงกระบวนการของการติดต่อกันและกันที่เพิ่มขึ้นระหว่างสังคมต่าง ๆ เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งของโลกจะมีผลกระทบต่อประชาชาติและสังคมที่อยู่ไกลออกไปมากยิ่งขึ้น โลกยุคโลกาภิวัตน์ก็คือโลกที่เหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม มีความเชื่อมโยงกันมากยิ่งขึ้นและเป็นโลกที่เหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อมากยิ่งขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งสังคมต่าง ๆ จะถูกกระทบอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น และอย่างรุนแรงมากยิ่งขึ้นจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม<sup>4</sup> เหตุการณ์ที่ว่าอาจกล่าวสรุปง่าย ๆ ว่ามีอยู่ 3 อย่างคือ เหตุการณ์ทางสังคม เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ และเหตุการณ์ทางการเมือง เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ประชาชนทั่วโลกและจำนวนมากขึ้นได้รับรู้ เพราะการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างทั่วถึงและรวดเร็วทั่วโลก ทำให้โลกดูเหมือนหดตัวลง ไม่ว่าจะ เป็น เวิร์ลด์

<sup>3</sup> สมพงษ์ ชูมาก, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน “ทศวรรษ 1990 สู่ทศวรรษแรกแห่งศตวรรษที่ 21” (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542) หน้า 36.

<sup>4</sup> John Boylis and Steve Smith (editors), *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, (Oxford: Oxford University Press, 1999), p. 7.

ไวด์ เวก (world wide web) อิเล็กทรอนิกส์ เมล์ (electronic mail) หรือโทรศัพท์ที่แพร่ภาพออกไปทั่วโลก หนังสือพิมพ์ที่จัดจำหน่ายทั่วโลก บริษัทข้ามชาติที่มีสาขาหรือบริษัทพันธมิตรอยู่ทั่วโลก สิ่งเหล่านี้ทำให้ลักษณะการเมืองโลกเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่ก่อนหน้า

การนำเอาแนวความคิด เรื่อง โครงสร้าง (Structure) และแนวความคิด โลกาภิวัตน์ (Globalization) มาเป็นกรอบความคิดในการศึกษานี้เกิดจากปรากฏการณ์ที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากที่เคยได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหภาพโซเวียตเฉลี่ยปีละ 41 ล้านดอลลาร์ และเงินช่วยเหลือเปล่าทั้งหมด 3.2 ล้านดอลลาร์นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975-1990 รวมมูลค่าเงินกู้ทั้งหมด 715 ล้านดอลลาร์ และเงินให้เปล่าทั้งหมด 48 ล้านดอลลาร์ แต่ที่สำคัญความช่วยเหลือของสหภาพ โซเวียต ให้แก่ลาวในปี ค.ศ. 1990 ได้ลดลงร้อยละ 60 และยุติความช่วยเหลือลงในปี ค.ศ. 1991

การล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการสิ้นสุดสงครามเย็น ทำให้โครงสร้างอำนาจของระบบการเมืองระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากระบบสองขั้วอำนาจ (bipolar) คือสหภาพ โซเวียต และสหรัฐอเมริกา มาเป็นระบบขั้วเดียว (unipolar) ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำโลกเพียงผู้เดียว ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการดำเนินนโยบายของประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศลาว เนื่องจากเป็นประเทศเล็ก มีเศรษฐกิจที่อ่อนแอ และไม่มีทางออกสู่ทะเลทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของลาวมีข้อจำกัดมาก ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจของลาวจึงต้องอาศัยความร่วมมือและการพึ่งพาความช่วยเหลือจากต่างชาติ และนับตั้งแต่การปฏิวัติในปี ค.ศ. 1975 ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมของลาวก็ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสังคมนิยมเป็นหลัก ดังนั้น ลาวจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ หันไปให้ความร่วมมือกับนานาชาติมากขึ้น เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตกและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อทดแทนความช่วยเหลือของสหภาพโซเวียต และกลุ่มประเทศโคมิคอนที่ขาดหายไป

จากคำอธิบายข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า แนวความคิดดังกล่าว น่าจะมีความเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของลาวที่นำไปสู่ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลลาวกับองค์การสหประชาชาติเพื่อการพัฒนาประเทศตามแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจใหม่

#### 1.4 การสำรวจวรรณกรรม

จากการศึกษาและสำรวจวรรณกรรมเห็นว่า ประเด็นหัวข้อดังกล่าวยังไม่เคยมีใครทำการศึกษามาก่อน หัวข้อที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับลาวส่วนใหญ่จะเรื่อง การปักปันเขตแดนทางบก การค้า

ชายแดน ความสัมพันธ์ระหว่างลาว-ไทย ปัญหาข้อขัดแย้งลาว-ไทย ความร่วมมือระหว่างลาวกับ สหประชาชาติในการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง “ลาวกับโครงการพัฒนา แห่งสหประชาชาติ” (กรณีศึกษาความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ค.ศ. 1990-2005) ที่ผู้วิจัยศึกษา โดยตรง

เนื่องจากหัวข้อดังกล่าวยังไม่มีการศึกษามาก่อน ดังนั้นผลการศึกษาจึงไม่ใช่การต่อยอด การศึกษาเดิม ไม่ใช่การคัดค้านทฤษฎีเดิมหรือแม้แต่การสนับสนุนทฤษฎีเดิม แต่เป็นคำตอบที่ผู้ศึกษา ได้มาจากการศึกษาหนังสือที่เกี่ยวกับ ส.ป.ป. ลาว องค์การสหประชาชาติ และภูมิภาค เช่น การพัฒนา เศรษฐกิจและการเมืองลาว เขียนโดย สุรัชย์ ศิริไกร ภายใต้โครงการคบไฟ จัดพิมพ์ในปี 2542, การเมืองระหว่างประเทศในเอเชีย เขียนและจัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปี 2529, ประวัติศาสตร์ลาว (จากโบราณถึงปัจจุบัน) เขียนโดย สุเนต โพทิสาน จัดพิมพ์โดยกระทรวงแถลง ข่าว และวัฒนธรรมลาว ค.ศ 2000, สหประชาชาติ: สันติภาพกับการพัฒนา เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปีของการสถาปนาองค์การสหประชาชาติ เขียนโดย มานพ เมฆประยูรทอง 2538, บทบาทของ สหประชาชาติในสหัสวรรษใหม่ เขียนโดย ประภัสสร เทพชาตรี จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2544

จากการศึกษาหนังสือต่างๆดังที่กล่าวมานั้น จึงนำมาซึ่งคำตอบที่ว่า ความร่วมมือระหว่างลาว กับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เป็นเพราะภายหลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็นและการล่ม สลายของสหภาพโซเวียต ทำให้โครงสร้างอำนาจของระบบการเมืองระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป จากระบบสองขั้วอำนาจ (bipolar) คือสหภาพโซเวียตและสหรัฐอเมริกามาเป็นระบบขั้วเดียว (unipolar) ที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำโลกเพียงผู้เดียว ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของลาว ภายหลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปีค.ศ. 1975 แม้รัฐบาลจะพยายาม อย่างยิ่งในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ระบบสังคมนิยม ด้วยความมุ่งหวังว่าจะสามารถนำพาประเทศซึ่งเป็นประเทศสังคมเกษตรกรรมที่ล้าหลัง ข้าม ขึ้นตอนแห่งทุนนิยมไปสู่สังคมนิยมได้โดยทันที แต่ท้ายที่สุดในปีค.ศ. 1986 ส.ป.ป.ลาว ก็ได้ ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศครั้งประวัติศาสตร์ ด้วยการเปลี่ยนนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมสู่ระบบกลไกตลาด หรือที่เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Thinking) ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนการปรับความสัมพันธ์กับนานาอารยประเทศและองค์การระหว่างประเทศนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา

## 1.5 วิธีการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้มีลักษณะเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เพราะข้อมูลมีจำนวนมากจนไม่สามารถจะนำมาใช้ได้ทั้งหมด จึงต้องอาศัยการตีความแทน ในขณะเดียวกัน การสรุปข้อมูลของผู้วิจัยเองก็ต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลหรือข้อมูลที่วิเคราะห์มาแล้ว หลังจากนั้นใช้การพรรณนาหรือการอธิบายเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความชัดเจนต่องานวิจัยในเรื่องนี้ โดยศึกษาเอกสารเป็นหลัก (documentary research) ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และ ข้อมูลทุติยภูมิ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาเป็นหลัก (descriptive analytical) ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) ได้แก่คำอภิปราย คำแถลงการณ์หรือสุนทรพจน์ของผู้นำ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ฯลฯ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary sources) ได้แก่ วารสาร บทความ หนังสือวิชาการ วิทยานิพนธ์ และหนังสือพิมพ์ต่างๆ ตลอดจนเอกสารจากหน่วยงานราชการ รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลหรือหลักฐานที่นำมาวิจัยนี้มีทั้งภาษาลาว ไทย และภาษาอังกฤษ โดยจะเป็นข้อมูลจากแหล่งทางการ ได้แก่ ข้อมูลซึ่งรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐพิมพ์เผยแพร่ นอกจากนี้ ก็มีข้อมูลจากแหล่งข่าว ซึ่งเป็นแหล่งข่าวของราชการและขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในขณะเดียวกัน ก็จะใช้ข้อมูลจากแหล่งทางวิชาการด้วย ซึ่งสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ ห้องสมุดส่วนกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย สถาบันเอเชียศึกษา เป็นต้น และแหล่งข้อมูลจากประเทศ ส.ป.ป. ลาว เช่น กระทรวงการต่างประเทศ คณะกรรมการแผนการและการร่วมมือ องค์การสหประชาชาติประจำประเทศ ส.ป.ป. ลาว ห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ฯลฯ ในการวิเคราะห์นั้น จะนำข้อมูลจากแหล่งที่มีต่างๆ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ศึกษา โดยนำเสนอรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนาภายใต้กรอบความคิดที่ได้กล่าวไว้แล้ว ท้ายที่สุดจะนำไปสู่ความเป็นเหตุเป็นผลอันที่จะทำให้เกิดองค์ความรู้และการยอมรับร่วมกันได้

## 1.6 ขอบเขตในการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ลาวกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ” (กรณีศึกษาความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ค.ศ.1990-2005) นี้ ผู้วิจัยสนใจวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการพัฒนาประเทศ ในปีค.ศ.1986 ที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสหประชาชาติในการพัฒนาประเทศเป็นสำคัญ โดยการศึกษาจะพิจารณาถึง

1. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ และสภาพแวดล้อมภายในประเทศ ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลาวเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาประเทศ จาก นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจระบบสังคมนิยมไปสู่ระบบกลไกตลาด หรือที่เรียกว่านโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Thinking)
2. รูปแบบและพัฒนาการของความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับสหประชาชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

### 1.7 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ และสภาพแวดล้อมภายในประเทศ อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ลาวเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งลาวเป็นประเทศที่มีพลวัตของการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ สูงและเป็นประเทศซึ่งเพิ่งเปิดประเทศ ทั้งนี้เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศลาวอย่างรอบด้านและใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด
2. เพื่อศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาประเทศระหว่างลาวกับสหประชาชาติภายหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศ ตลอดจนการปรับความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา

### 1.8 ประโยชน์ในการศึกษา

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ และสภาพแวดล้อมภายในประเทศอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมในการร่วมมือระหว่างกัน
2. ทำให้ทราบและเข้าใจถึง ความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับองค์การระหว่างประเทศ



## 1.9 การนำเสนอ

เนื้อหาของการวิจัย จะนำมาเสนอทั้งหมด 5 บท ดังนี้

- บทที่ 1** ประกอบด้วย บทนำ โดยกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา สมมุติฐาน กรอบความคิดในการวิจัย การสำรวจวรรณกรรม วิธีที่ใช้ในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอ
- บทที่ 2** แนวทางการพัฒนาประเทศของลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1975- 1985 (ก่อนการปฏิรูป)
- บทที่ 3** กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของลาวและการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ
- บทที่ 4** รูปแบบและพัฒนาการของความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศระหว่างปี ค.ศ.1990- 2005
- บทที่ 5** บทสรุป